

Вісник Агрофорум № 1-2 (166-167)

2023

Кошти обласного бюджету сприяють покращенню генетики маточного поголів'я корів на Львівщині

3

З 11 січня почне діяти оновлений порядок блокування податкових накладних

4

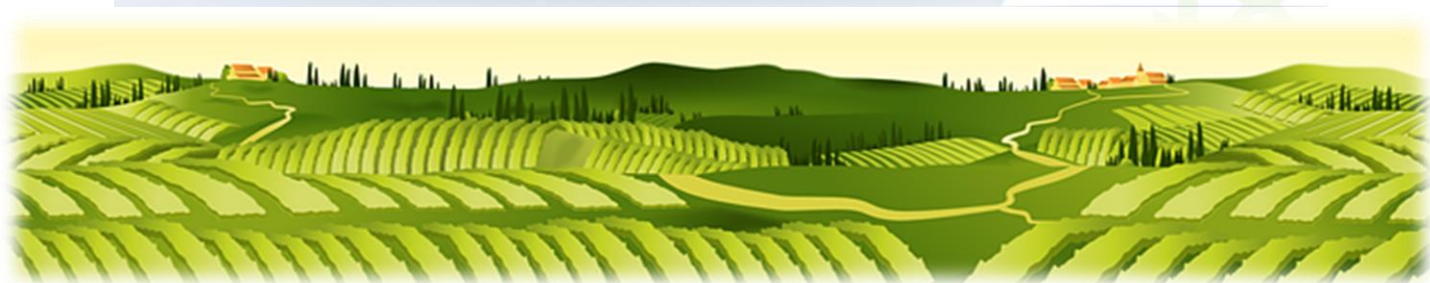
Грибні хвороби картоплі та заходи боротьби із ними – К.Яцук

9

09 січня на Львівщині відбудуться електронні земельні аукціони

18

<i>Кошти обласного бюджету сприяють покращенню генетики маточного поголів'я корів на Львівщині.....</i>	<i>с.3</i>
<i>З 11 січня почне діяти оновлений порядок блокування податкових накладних.....</i>	<i>с.4</i>
<i>Із 3 січня закупівлі у Прозорро без аукціонів.....</i>	<i>с.7</i>
<i>Заяви-розрахунки на отримання лікарняних подаються до Пенсійного фонду України із 1 січня.....</i>	<i>с.8</i>
<i>Грибні хвороби картоплі та заходи боротьби із ними – Катерина Яцух.....</i>	<i>с.9</i>
<i>Безпечна експлуатація генераторів.....</i>	<i>с.17</i>
<i>09 січня на Львівщині відбудуться земельні аукціони.....</i>	<i>с.18</i>
<i>Виробники ягід, овочів та продуктів аквакультури із Львівщини зможуть отримати інвестиційну грантову підтримку від ФАО .....</i>	<i>с.19</i>
<i>На що звернути увагу при купівлі саджанців лохини.....</i>	<i>с.20</i>
<i>Львівщина в топ-двійці лідерів по програмі «ЄРобота»: закладання садів.....</i>	<i>с.22</i>

Кошти обласного бюджету на Львівщині сприяють покращенню генетики маточного поголів'я корів

Львівщина єдина з областей в умовах воєнного часу фінансово підтримала виробників галузі тваринництва коштами обласного бюджету. З метою стабілізації спаду поголів'я ВРХ та розвитку галузі скотарства у суб'єктів мікро- та малого аграрного бізнесу фінансова підтримка надавалась у вигляді дотації за утримання корів усіх напрямів продуктивності в рамках Комплексної програми підтримки та розвитку сільського господарства у Львівській області на 2021-2025 роки.

Одним з учасників програми та прикладом інтенсивного розвитку виробництва стало ТзОВ «Бабусин Збанок» Самбірського району.

За півтора року виробничої діяльності у галузі молочного скотарства господарство досягнуло певних позитивних результатів, зокрема поголів'я ВРХ наростили з нуля до 96 голів, в тому числі 29 корів. Середня продуктивність корів-первісток по стаду складає близько 7500 кг молока, оскільки первістки походять від високопродуктивних корів. Кормову базу для годівлі поголів'я господарство забезпечує на основі вирощування кормових культур на площі 96 га с/г угідь та закупівлі кормів зернової групи.

«Виробництво у тваринництві розпочали у 2021 році, придбавши у племінних господарствах області 29 голів племінних нетелів української чорно-рябої молочної породи. І вже у поточному році сформувавши маточне стадо корів, за утримання яких отримали дотацію в сумі 72,5 тис. грн. за програмою підтримки з обласного бюджету. Оскільки у поточному році запланували закупівлю другої партії нетелів, отримані дотаційні кошти стали часткою у сумі придбання 35 голів племінних нетелів для поповнення маточного стада», – коментує Василь Ханас, керівник господарства.

В найближчій перспективі господарство планує розвинути потужності виробництва з поголів'ям до 300 корів дійного стада та виробляти щоденно 6-8 тонн молока. Зі слів керівника, у 2022 році господарством розпочато проект будівництва модульного цеху з переробки 10,0 тонн молока на добу та виробництва сиру власної торгової марки.

На 2023 рік в рамках затвердженої Комплексної програми підтримки та розвитку сільського господарства у Львівській області на 2021-2025 роки для підтримки виробників галузі тваринництва передбачено дотацію за приріст поголів'я корів

З 11 січня почне діяти оновлений порядок блокування податкових накладних

Постановою Кабміну від 23 грудня 2022 року № 1428 унесено зміни до Порядку зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних. Зміни почнуть діяти з 11 січня 2023 р.

Документ, зокрема, передбачає запровадження разової автоматичної реєстрації ПН/РК, що були зупинені у період з 14.10.2022 р. до дати набрання чинності відповідними змінами, якщо у таких ПН/РК зазначені операції з кодами товарів згідно з УКТ ЗЕД та/або кодами послуг згідно з Державним класифікатором продукції та послуг, що відображені у таблицях даних платника податку, за якими прийнято рішення про врахування.

Також розширено ознаки безумовної реєстрації ПН/РК, зокрема, виключено з моніторингу:

- податкові накладні, в яких обсяг постачання не перевищує 5 тис. гривень;
- розрахунки коригування, в яких абсолютне значення суми коригування на зменшення/збільшення суми компенсації не перевищує 5 тис. гривень.

Водночас, обсяг операцій у поточному місяці за такими ПН/РК, не повинен перевищувати 500 тис. гривень.

Крім того, встановлено, що у разі виключення платника податку з переліку платників, які відповідають критеріям ризиковості платника податку, на підставі рішення комісії регіонального рівня або рішення суду автоматично виключаються з переліку ризикових його контрагенти з урахуванням встановлених умов.

Новими положеннями передбачається:

- розширення ознаки безумовної реєстрації податкових накладних/розрахунків коригування (ПН/РК), зокрема, виключено з моніторингу:
- податкові накладні, в яких обсяг постачання не перевищує 5 тис. гривень;
- розрахунки коригування, в яких абсолютне значення суми коригування на зменшення/збільшення суми компенсації не перевищує 5 тис. гривень.

Водночас, обсяг операцій у поточному місяці за такими ПН РК, не перевищує 500 тис. гривень.

- змінено форму рішення про відповідність платника податку критеріям ризиковості та рішення про врахування/неврахування таблиці даних платника;

- критерії ризиковості стосовно неподання декларацій з ПДВ та неподання фінзвітності застосовуватимуться з урахуванням можливості/неможливості подання такої звітності в умовах воєнного стану (пп. 69.1 п. 69 Податкового кодексу України);
- запровадження довідника кодів податкової інформації, яка є підставою для прийняття рішення про відповідність платника податку критеріям ризиковості. Коди визначатимуться ДПС та будуть розміщуватися на офіційному веб-сайті ДПС.
- пом'якшення критеріїв ризиковості здійснення операцій:
- доповнення коефіцієнта націнки 1,5 у формулу визначення залишку товару, в межах якого можна реєструвати розрахунок коригування на зменшення суми податкових зобов'язань;
- не вважатиметься ризиковою операція, за якою складено розрахунок коригування за операціями з постачання електричної енергії, природного газу, теплової енергії.
- показники, за якими визначається позитивна податкова історія, визначено для платників податку, які перебувають на спрощеній системі оподаткування четвертої групи єдиного податку (сільськогосподарські підприємства);
- розширити показник позитивної податкової історії платника податку на додану вартість щодо одночасного виконання умов досягнення обсягів постачання за поточний період, зокрема, збільшити вимоги до обсягу постачання з 500 тис. грн до 1 млн. грн та на одного отримувача з 50 тис. грн. до 100 тис. гривень;
- запровадження разової автоматичної реєстрації податкових накладних / розрахунків коригування, що були зупинені у період з 14 жовтня 2022 року до дати набрання чинності запропонованими змінами, якщо прийнято рішення про врахування таблиці даних платника податку, у якій зазначені коди товарів згідно з УКТ ЗЕД та/або кодами послуг згідно з Державним класифікатором продукції та послуг, які відображені у поданих на реєстраціях податкових накладних / розрахунках коригування.

Першочерговим завданням є необхідність забезпечення для сумлінних платників необтяжливого проходження моніторингу, без зайвого втручання в господарську діяльність та витрачання часу та додаткових ресурсів суб'єктами господарювання на подання податковим органам значної кількості підтверджуючих та уточнюючих документів.

Державну реєстрацію речових прав на земельні ділянки, отримані в користування за спрощеною процедурою строком до 1 року на період дії воєнного стану, необхідно здійснити до 19 січня 2023 року

Державну реєстрацію речових прав на сільськогосподарські земельні ділянки, отримані в користування за спрощеною процедурою строком до 1 року на період дії воєнного стану, необхідно здійснити до 19 січня 2023 року. Про це повідомляє Департамент агропромислового розвитку Львівської ОВА з посиланням на відповідний закон України (№2698-IX).

Йдеться про земельні ділянки, що перебувають на праві постійного користування у фермерів та які передані в оренду іншим аграріям на період війни, а також ділянки, щодо яких уклали договори про передачу права землекористування.

У відомстві підкреслили, що не потрібно реєструвати права оренди комунальних сільгоспземель, які були укладені за спрощеною процедурою без проведення земельних аукціонів з територіальними громадами.

«Оскільки відповідно до положень Закону України передбачена необхідність орендарю (суборендарю) протягом двох місяців подати заяву про державну реєстрацію права користування, а закон набрав чинності 19 листопада, то в аграріїв залишилося не так багато часу. У разі, якщо протягом 3 місяців право оренди земельної ділянки не зареєструють, договір оренди земельної ділянки вважається припиненим. Однак, у зв'язку з невнесенням до Державного реєстру прав відомостей про реєстрацію відповідного права або відомостей про поновлення відповідного договору до збирання врожаю, посіяного землекористувачем на земельній ділянці, землекористувач має право на збирання такого врожаю», — зазначає департамент агропромислового розвитку Львівської ОДА.

Джерело: Департамент агропромислового розвитку Львівської ОДА

Із 3 січня закупівлі у Prozorro без аукціонів

Кабінет Міністрів ухвалив зміни до постанови № 1178 від 12.10.2022 р. Про це повідомила пресслужба Prozorro. Зміни епередбачають, що з 3 січня 2023 р. відкриті торги з особливостями в системі Prozorro тимчасово проходять без аукціонів. Такі зміни діятимуть тимчасово і покликані забезпечити рівні права всіх учасників закупівель під час регулярних і тривалих відключень електроенергії.

Також наголосили, що навіть за відсутності аукціонів у системі Prozorro і надалі проводитимуться конкурентні закупівлі, що дозволятимуть заощаджувати кошти. Система автоматично визначатиме найбільш економічну вигідну пропозицію на основі цін, які надали постачальники при подачі своєї тендерної пропозиції.

Пресслужба Prozorro надала поради Замовникам і Постачальникам.

Поради Замовникам:

- якщо у вас в тендерній документації є інформація про етап проведення аукціону при проведенні закупівлі, то внесіть зміни у свою тендерну документацію, щоб вона відповідала оновленому законодавству;
- при плануванні закупівель враховуйте нові строки проведення закупівлі, які завдяки тимчасовій відмові від аукціону трішки скоротяться;
- ставте строк подання пропозицій такий, щоб учасники встигали готувати свої пропозиції. Наприклад, при проведенні закупівлі простих товарів, послуг можна ставити мінімальні строки подання пропозицій. А при закупівлі складних робіт чи послуг варто збільшити строк подання пропозицій, щоб учасники встигали підготувати свої пропозиції та за потреби отримати необхідні довідки тощо.

Поради Постачальникам:

- при поданні пропозиції враховуйте, що у вас не буде можливості знизитися в аукціоні, адже відкриті торги з особливостями не передбачають тепер проведення аукціону;
- подавайте пропозицію з такою ціною, яка на вашу думку дасть вам можливість виграти;
- намагайтесь подавати пропозиції завчасно та не відкладайте подання пропозиції на останній момент;
- завантажуйте всі необхідні документи, що вимагаються тендерною документацією на етапі подання пропозиції, а не розраховуйте на 24 години на виправлення помилок, адже на подання пропозиції у вас є мінімум 7 днів, а виправляти помилки можна всього протягом 24 годин.

Заяви-розрахунки на отримання лікарняних подаються до Пенсійного фонду України із 1 січня

Із 1 січня 2023 року уповноваженим органом управління в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку стане саме Пенсійний фонд України.

Для отримання фінансування страхувальник, як і раніше, подаватиме заяву-розрахунок, що містить інформацію про нараховані застрахованим особам суми страхових виплат за їх видами.

Таку заяву-розрахунок, починаючи з 1 січня 2023 року, подаємо через відповідний інтерфейс в особистому електронному кабінеті страхувальника на веб-порталі електронних послуг ПФУ.

Всім роботодавцям буде доступна можливість сформулювати та подати заяви-розрахунки безпосередньо з особистого електронного кабінету без залучення додаткового програмного забезпечення.

В пункту меню “Заяви-розрахунки” можна здійснити пошук та перегляд заяв-розрахунків цього страхувальника згідно визначених ним критеріїв: період реєстрації листків непрацездатності, тип заяви-розрахунку (за електронними листками непрацездатності); формування (редагування) та відправку заяви-розрахунку до ПФУ. При формуванні заяви-розрахунку використовується інформація з електронного листка непрацездатності та Реєстру застрахованих осіб.

Як і раніше, за електронними та паперовими листками непрацездатності будуть складатися окремі заяви-розрахунки.

Максимальна кількість листків непрацездатності в одній заяві-розрахунку становитиме 200 штук для поліпшення якості обслуговування та пришвидшення автоматизованого опрацювання заяв-розрахунків.

Також до заяви-розрахунку можна додавати коментарі, пояснення та, за необхідності, скановані копії документів, які можуть бути корисними при прийнятті рішення щодо фінансування.

Заяви-розрахунки за паперовими листками непрацездатності необхідно заповнювати в режимі ручного введення даних з прикріпленням сканованих копій паперових листків непрацездатності.

В той же час страхувальники, які з якихось причин не можуть користуватись електронним кабінетом на веб-порталі електронних послуг ПФУ, можуть скласти заяву-розрахунок в паперовій формі та подати її до будь-якого відділу обслуговування громадян (сервісного центру).

Грибні хвороби картоплі та заходи боротьби із ними

Катерина Яцух, кандидат біологічних наук,
провідний науковий співробітник лабораторії
захисту рослин, Інститут сільського
господарства Карпатського регіону НААН

Картопля – одна з основних продовольчих культур у західному регіоні України. Вона має різнобічне використання. Це винятково важливий продукт харчування. Недарма її називають другим хлібом.

Першочерговим завданням в галузі картоплярства є збільшення врожайності картоплі та покращення її якості. Одним з найбільш економічно ефективних засобів підвищення продуктивності картоплі є впровадження у виробництво нових високоврожайних сортів, стійких проти хвороб.

Однією з причин низької врожайності, поганої лежкості картоплі в регіоні є ураження її інфекційними: грибковими, бактеріальними, вірусними та неінфекційними хворобами та шкідниками. Ураження картоплі багаточисленними мікроорганізмами в значній мірі зумовлена її біологічними особливостями: соковиті та багаті вуглеводами бадилля і бульби картоплі забезпечують сприятливі умови життєдіяльності збудників хвороб як в період вегетації, так і в період зберігання. Сьогодні ми розглянемо грибкові хвороби картоплі.

З переходом вирощування картоплі з колективних господарств у фермерські та приватні, недотримання сівозмін і технологій вирощування значно погіршився фітосанітарний стан посадок цієї культури. Розглянемо характеристику цих хвороб.

Фітофтороз - зб. *Phytophthora infestans* Mont. Найбільш поширена і небезпечна хвороба картоплі. Великої шкоди завдає на Поліссі, в Карпатах, північно-західних районах Лісостепу і повсюди в умовах зрошення. Дослідами доведено, що при наявності у насіннєвому матеріалі ранніх сортів 1 % уражених бульб втрати врожаю від хвороби становлять близько 10 %, за наявності 5 % хворих бульб – 20 %.

Уражує всі органи рослини, крім коренів. Перші ознаки хвороби з'являються після початку бутонізації на нижніх листках у вигляді темно-бурих плям неправильної форми із світло-зеленою облямівкою. Знизу листової пластинки на межі здорової і ураженої тканини, особливо вранці та за вологої погоди, видно білий наліт спороношення гриба, за наявності якого можна безпомилково визначити хворобу. Швидкому розвитку хвороби сприяють тумани, роси, дощі при середньодобовій температурі повітря 15–20 °С. Уражена тканина всихає, а за вологої погоди гине. Плями на рослинах швидко збільшуються й охоплюють усі частини листка. В таких умовах протягом кількох діб бадилля може перетворитися на чорну масу.

Джерело інфекції - уражені бульби, висаджені у ґрунт та рослинні рештки, залишені навесні при перебиранні картоплі.

Макроспоріоз (суха плямистість) – зб. *Macrosporium solani* Ell. et Mart Великої шкоди завдає у південних і південно-західних областях, а в окремі роки також на Поліссі та на півночі Лісостепу. Проявляється перед бутонізацією на листках у вигляді темно-коричневих сухих плям округло-кулястої форми з концентричними колами, на стеблах і черешках спостерігаються темно-бурі видовжені плями. На уражених бульбах утворюються чорні, дещо вдавлені плями різної конфігурації. На посівах хвороба поширюється вогнищами, частіше на ранніх сортах картоплі. Розвитку її сприяють жарка погода, короткочасні дощі, роси. Поширюється збудник конідіями, які розносяться вітром і краплями дощу.

Джерело інфекції – в основному рослинні рештки, а іноді й уражені бульби.

Альтернатіоз – зб. *Alternaria solani* Sor. Альтернатіоз широко розповсюджений. Уражаються листи, стебла, а іноді і бульби картоплі. На листах, звичайно по краях часточок, з'являються дрібні темно-бурі плями з густим бархатистим маслиновим нальотом. Сильно уражені листки в суху погоду **скручуються часточками догори у вигляді човника**. Стебла і черешки листів покриваються чорними плямами, але без помітної концентричності. Ураження бульб, як це буває при макроспоріозі, зустрічається рідше (листопад-грудень) і характеризується появою округлих, злегка втиснених плям, що можуть покриватися чорним нальотом. Оптимальними умовами для проростання конідій і зараження рослин є температура 22–26 °С і наявність краплинної вологи протягом не менш двох годин. Поширюється гриб конідіями, **зимує на рослинних рештках** у вигляді грибниці і конідій. Уражує лише ослаблені рослини. Проявляється хвороба на 2–3 тижні пізніше макроспоріозу.

Звичайна парша - зб. променисті гриби або актиноміцети (*Streptomyces scabies* Guss). Поширена повсюди, де вирощується картопля, але здебільшого на легких піщаних ґрунтах, завдає великої шкоди в усіх ґрунтово-кліматичних зонах України. Уражуються бульби, рідше - підземні частини стебел, столони і корені. На поверхні уражених бульб утворюються різної глибини виразки або бородавки. Залежно від їх форми розрізняють **плоску** (уражується шкірка переважно молодих бульб, краї виразок розміщені на одному рівні з поверхнею бульб), **випуклу** (проявляється спочатку у вигляді конусоподібних заглиблень, які пізніше піднімаються над поверхнею бульби у вигляді бородавок чи струпів), **сітчасту** (утворюється поверхнева сітка у вигляді неглибоких канавок, що перетинаються в різних напрямках) та **глибоку** (на більш старих бульбах утворюються виразки завглибшки до 0,5 см, оточені розірваною шкіркою) **паршу**. Збудник хвороби живе у ґрунті. Проникає під шкірку бульби через продихи. Розвитку хвороби сприяють суха жарка погода, свіжий гній та надмірні дози вапна. Уражені бульби мають не привабливий вигляд, погіршені смакові, товарні та насінні якості.

Порошиста парша - зб. гриб *Spongospora subterra-nea* Wallr. Хвороба поширена в Лісостепу та на Поліссі, розвивається у вологі роки на важких ґрунтах, а також торфових ґрунтах при підвищеній кислотності. Уражує бульби, зрідка корені та столони. На поверхні бульб утворюються світлі пустули у вигляді бородавок. Після збирання бульб пустули підсихають, шкірка розтріскується й утворюються виразки, заповнені споровими клубочками збудника, що пилять. Поширюється з насінним матеріалом та через ґрунт.

Срібляста парша - зб. недосконалий гриб *Spondilo-cladium atrovirens* Harz. et Sacc. (син. *Helminthosporium solani* Dur. et Ment.). Бульби уражуються сріблястою паршею в ґрунті, а також при несприятливих умовах транспортування і зберігання. Гриб проникає в бульбу переважно через вічка та продихи. Міцелій гриба уражує клітини верхнього кіркового шару. При цьому на поверхні уражених бульб утворюються світло-коричневі плями різного розміру та конфігурації. Характерні для хвороби сріблясті плями стають добре помітними у середині або під кінець зберігання бульб картоплі у сховищі. Уражена частина шкірки відстає від перидерми, туди проникає повітря і цей повітряний прошарок зумовлює сріблястий колір плям. При суцільному ураженні верхньої частини бульби бруньки відмирають і сходи не утворюються.

Джерелами інфекції є уражені бульби і ґрунт, де гриб зберігається на рослинних рештках. Стійких до хвороби сортів немає. Срібляста парша часто зустрічається на бульбах, уражених бородавчастою паршою.

Суха гниль - зб. гриби із роду *Fusarium* Link. Хвороба поширюється під час зимового зберігання бульб. **На їхній поверхні з'являються буруваті вдавнені плями з білими або рожевими подушечками гриба.** У сухому сховищі уражена хворобою бульба перетворюється в «мумію», стає легкою і настільки твердою, що важко піддається різанню ножом. В умовах підвищеної вологості уражена тканина набуває трухлявої консистенції, при натискуванні з неї виділяється вода, але уражені ділянки не перетворюються в мокру слизисту масу з неприємним запахом, що характерно для бактеріальної мокрої гнилі. Найчастіше загнивають пошкоджені підморожені або уражені фітофторозом чи іншими хворобами бульби. Збудник хвороби потрапляє у сховище із зараженим ґрунтом на бульбах.

Заходи захисту. Знезараження та зберігання відсортованих бульб без механічних пошкоджень. Дотримання оптимальної температури у сховищах 3–5°C.

Фомоз або гудзикова гниль –зб. недосконалий гриб *Phoma solanicola* Prill et Del. Уражаються бульби і стебла. На стеблах хвороба проявляється під час цвітіння картоплі. На стеблах у місцях прикріплення черешків листя утворюються спочатку дрібні, а згодом овальні чи видовжені, розміром до 4–8 см некротичні виразки. Плями часто охоплюють до двох третин об'єму стебла і воно ламається. На пізніх сортах картоплі поряд з утворенням плям на стеблах виникають овально-подовжені виразки глибиною 1–1,5 мм і довжиною до 4 см. Навколо виразок тканина стебла відмирає і набуває коричневий відтінок.

На бульбах фомоз проявляється через 2–16 тижні після збирання. На поверхні бульб утворюються темні тверді вдавнені плями, що досягають 2,5–5 см у діаметрі. Часто ці плями мають вигляд гудзика, тому таке ураження бульб іноді називають гудзиковою хворобою. На поверхні плям утворюються численні чорні пікніди, що виступають через шкірочку бульби. Часто уражена тканина загниває й утворюються порожнечі, всередині яких розвивається пухка повстяна грибниця збудника. На відміну від сухої гнилі в місцях ураження на бульбах відсутні концентричні кола зморщеної тканини і конідіальне спорonoшення у виді подушечок. Гриб проникає в бульби через продихи, вічка й пошкоджену шкірочку. У період зберігання бульб фомоз часто розвивається одночасно з фузаріозною гниллю, викликаючи великі втрати продукції.

Первинним джерелом інфекції є уражені бульби. Є дані про те, що в ґрунті збудник може зберігатися до трьох років.

Біла гниль – зб. *Sclerotinia sclerotiorum* Perc. Може уражувати понад 100 видів культурних та дикоростучих рослин. Хвороба проявляється на стеблах після фази цвітіння. У нижній частині рослини, переважно біля основи, з'являються світло-зелені або водянисті довгасті виразки, які охоплюють стебло; загнивання починається зсередини і ззовні стебла (білий пухнастий наліт, склероції розміром 0,5–3,0 см). Бульби в період вегетації, як правило, не уражуються, проте збудник може проникнути в травмовані бульби і викликати захворювання в сховищі. М'якоть бульби при цьому стає водянистою, в ній з'являються порожнини.

Джерело інфекції – рештки в ґрунті та хворі бульби.

Сіра гниль – зб. *Botrytis cinerea* Fr. Уражує 200 видів рослин. На картоплі уражує листки, стебла, квіти, бульби (при зберіганні). На чашках листків нижнього ярусу, особливо тих, що доторкаються до поверхні ґрунту у вологу погоду, з'являються мокрі бурі розпливчасті плями із сірим нальотом з обох сторін листка. На стеблах, біля кореневої шийки і трохи вище від неї, утворюються мокрі видовжені плями, які пізніше охоплюють все стебло і покриваються пухнастим нальотом (стебло ламається). Уражені бульби буріють, стають водянистими, м'якими і втрачають смак.

Чорна плямистість – зб. *Torula convoluta* Horz. Уражує бульби картоплі. Масове захворювання проявляється навесні – під кінець зберігання бульб. На бульбах, переважно в їхній верхівковій частині, з'являються чорні, дещо вдавлені в м'якоть плями діаметром 0,2–2,5 см, які пізніше покриваються чорним, оксамитовим, із зелено-коричневим відтінком нальотом. Під плямою тканина загниває на глибину 3–5 мм.

Вертицильозне в'янення. На поперечному зрізі стебла і кореня можна знайти потемніння судинних пучків. На поверхні шматочків уражених стебел, поміщених у вологу камеру, через кілька днів з'являється сіруватий наліт, що складається з конідієносців і конідій гриба. Крім конідій, гриб утворює хламідоспори, що зимують на рештках рослин і в ґрунті. Грибниця може проникати у вічка бульб, внаслідок чого під час зберігання вони загнивають і перетворюються в сіру масу, що порошить. На місці вічок утворюються впадини. Гриб може викликати також в'янення томатів, баклажанів, перцю, люпину, хмелю й інших рослин.

Джерелами інфекції є заражені бульби картоплі, уражені рештки рослин і заражений хламідоспорами ґрунт.

Фузаріозне в'янення – зб. різні види грибів роду *Fusarium Link.* Поширене майже в усіх зонах вирощування картоплі, проте найбільш шкодочинне на Поліссі та в Лісостепу України. Проявляється переважно під час цвітіння (осередками, як при цистоутворюючій нематоді). При фузаріозному в'яненні (збудник - гриб *Fusarium oxysporum Schl.*) листки, починаючи з верхніх, утрачають тургор, набувають блідо-зелене забарвлення і антоціанове – по краях листків, скручування їх човником уздовж головної жилки. За ніч тургор на якийсь час відновлюється. З часом в'янення посилюється і поширюється зверху рослини донизу. Листки цілком жовтіють, скручуються і вся рослина всихає. Нижня частина стебел (10–12 см від поверхні ґрунту) буріє, при підвищеній вологості загниває і покривається спороношенням гриба рожевого чи оранжевого кольору. На поперечному зрізі ураженого стебла помітне побуріння частини судинних пучків чи всього судинного кільця, проте гниль тканини відсутня. В уражених рослин руйнується підземне стебло, буріють бічні корені та столони. У період зберігання бульби можуть загнивати з боку столонного кінця (специфічний запах бузку). Вічка уражених бульб проростають ниткоподібними паростками і мають низьку схожість. У рослину гриб проникає через кореневі волоски, а потім по ксилемі просувається в стебло і закупорює судини, викликаючи їхню інтоксикацію. Необхідна умова для розвитку гриба – відносно висока температура (+ 20°C) і волога в ґрунті.

Збудники хвороби зберігаються у ґрунті та на заражених бульбах.

Заходи захисту. Сівозміна, садіння здорових бульб, внесення збалансованих норм мінеральних добрив, прочистки посадок картоплі.

Система захисту картоплі від хвороб

Для захисту сільськогосподарських культур застосовують комплекс організаційно-господарських, агротехнічних, хімічних та біологічних заходів, які проводять у календарній послідовності за фенофазами розвитку рослин.

Для зменшення захворювань картоплі важливе значення мають такі заходи: дотримання сівозміни, застосування стійких сортів, правильне застосування добрень. Не можна вносити свіжий гній, який сприяє розвитку парші.

Підготовка насінного матеріалу. До садіння картоплю сортують і протруюють.

Таблиця 1

Найбільш вживані протруйники насіння картоплі

Протруйники	Норма витрати препарату	Спектр дії препарату	Спосіб і час обробки
Дітан М-45, з. п.	2,0–2,5 кг/т	Ризоктоніоз	Обробка бульб суспензією препарату перед висаджуванням
Максим 025 FS, т.к.с.	0,75 л/т	Суха гниль, ризоктоніоз, звичайна парша, фомоз	“_“
Престиж 290 FS, т. к.с.	1,0 л/т	Ризоктоніоз	“_“
Ровраль Аква-фло, к.с.	0,38–0,4 л/т	Ризоктоніоз, парша,	“_“

Для боротьби з хворобами використовують рекомендовані фунгіциди (табл. 2).

Таблиця 2

Фунгіциди, рекомендовані для боротьби з хворобами картоплі

Назва препарату	Норма витрати препарату	Хвороба	Час обробки
1	2	3	4
Акробат МЦ, в.г.	2,0 кг/га	Фітофтороз, суха плямистість	Обприскування в період вегетації
Акробат МЦ, з.п.	2,0 кг/га	“_“	“_“
Антракол 70 WG, з.п.	1,5 кг/га	Фітофтороз, альтернаріоз	“_“

Продовження таблиці 2

1	2	3	4
Валіс М, в.г.	2,0 кг/га	-“-	-“-
Дітан М-45, з.п.	1,2–1,6 кг/га	Фітофтороз, макроспоров	-“-
Інфініто 61 SC, 687,5, к.с.	1,2–1,6 л/га	Фітофтороз	-“-
Мелоді Дуо 66,8, WP з.п.	2,0-2,5 кг/га	Фітофтороз, альтернаріоз	-“-
Пенкоцеб, з.п.	1,6 кг/га	Фітофтороз, макроспоров	-“-
Полірам ДФ, в.г.	2,0–2,5 кг/га	Альтернаріоз, фітофтороз	-“-
Ридоміл Голд МЦ 68 WG, в.г.	2,5 кг/га	Фітофтороз	-“-
Скор 250 ЕС, к.е.	0,5 л/га	Фітофтороз, альтернаріоз	-“-
Тайтл 50, в.г.	0,6 кг/га	-“-	-“-
Танос 50, в.г.	0,6 кг/га	-“-	-“-
Татту, к.с.	3,0 л/га	Фітофтороз	-“-
Фантік М, з.п.	2,5 кг/га	Фітофтороз, альтернаріоз	-“-
Фольпан 50, з.п.	3,0 кг/га	-“-	-“-
Фольпан 80, в.г.	2,0 кг/га	-“-	-“-
Чарівник, з.п.	1,5–2,0 кг/га	Фітофтороз, альтернаріоз	-“-
Ширлан 500 SC, к.с.	0,3–0,4 л/га	-“-	-“-

Кількість обробок залежить від стійкості сортів до хвороб. На відносно стійких сортах – 2–3 обробки, на сприйнятливих – 4–6. Результати наших досліджень показали, що першу обробку слід проводити контактними-системними фунгіцидами. Слід дотримуватися чергування фунгіцидів, щоб не виникла резистентність.

Не забувайте, що при використанні пестицидів треба **суворо дотримуватись правил техніки безпеки**, вносити їх тільки обприскувачами.

Безпечна експлуатація генератора: роз'яснення від Держпраці

Північно-Східне міжрегіональне управління Державної служби з питань праці інформує, що портативна електростанція або бензиновий генератор – розумне та відносно економічне рішення. Портативні електростанції є джерелом підвищеної небезпеки, тому дотримання правил безпеки під час роботи з ними обов'язкове. Це не тільки захищає людей, які працюють з бензогенератором, але й подовжує термін роботи самого апарата.

Правила безпеки під час роботи з генератором вимагають працювати в сухому бажано бавовняному одязі. Волосся потрібно закрити головним убором, що не обмежує огляд. Одяг повинен бути повністю застебнутий. Руки слід захищати рукавичками з діелектричного матеріалу (гумовими).

Не допускайте тривалого контакту пального та інших рідин генератора зі шкірою. У разі потрапляння рідин на шкіру промийте це місце водою, якщо бензин або мастило потрапили на одяг – ретельно виперіть його.

Усі роботи обов'язково проводити в добре провітрюваному приміщенні зі справною вентиляцією або просто неба. Генератор під час роботи виділяє токсичний чадний газ.

Деталі двигуна сильно нагріваються. Не торкайтеся працюючого генератора! Це може спричинити сильний опік. Крім того, нагрів небезпечний для горючих матеріалів, рідин і газів – тому бензогенератор повинен бути розміщений на значній відстані від них. Не зберігайте запас бензину поруч із генератором.

Генератор розміщують просто неба, під навісом або в просторому приміщенні з працюючою вентиляцією і можливістю провітрювання, адже він виділяє чадний газ. Не можна розміщувати бензогенератор у замкнутому приміщенні! Відстань до стін та іншого обладнання повинна бути більше від одного метра.

Не ставте генератор у вибухонебезпечному середовищі. Не відкривайте кришку бензобака, коли увімкнено двигун.

Будь-яке пошкодження електричних кабелів повинно бути ліквідовано негайно. Замініть пошкоджену ділянку або ізолюйте її. Не торкайтеся оголених дротів і стежте за силовими кабелями генератора.

Вологе середовище небезпечне для двигуна. Бензиновий генератор заборонено вмикати в умовах підвищеної вологості, під час дощу або снігу. Не торкайтеся генератора вологими руками!

Джерело: "Дебет-Кредит"

На Львівщині відбудуться земельні електронні аукціони

Земельні електронні аукціони з продажу прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення комунальної форми власності відбудуться 09 січня 2023 року.

Пропоновані ділянки для індивідуального садівництва знаходяться:

- на території Лопатинської ТГ (за межами населеного пункту)

Червоноградського району. Площа ділянки – 3,02 га. Стартовий розмір річної плати – 10337,32 грн. Детальніше за посиланням. (<http://surl.li/eevtj>)

- на території Лопатинської ТГ (за межами населеного пункту)

Червоноградського району. Площа ділянки – 1,10 га. Стартовий розмір річної плати – 3774,18 грн. Детальніше за посиланням. (<http://surl.li/eevtx>)

Останній день прийому заяв (пропозицій) - 08 січня 2023 року до 18:00 год.

Кінцевий строк подання цінових пропозицій – 08 січня 2023 р. до 20:00 год.

Джерело: Департамент агропромислового розвитку Львівської ОДА

**ДЕПАРТАМЕНТ
АГРОПРОМИСЛОВОГО
РОЗВИТКУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОДА**

**КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ 2022 ПО
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ЛЬВІВЩИНИ**

ЗЕМЕЛЬНОЇ ФОНД:

➢ **56%** - землі с/г призначення - 1,24 млн. га, з них
771 тис. га – рілля.

ЗЕМЕЛЬНІ АУКЦІОНИ:
продано прав оренди **80** земельних ділянок
комунальної власності площею ➢ **860 га**.
Середня вартість 1 га ➢ **13 тис грн**.
+ **11,5** млн.грн до бюджетів громад

**СПРОЩЕНА ПРОЦЕДУРА ОРЕНДИ
КОМУНАЛЬНИХ С/Г ЗЕМЕЛЬ:**
(діяла в період з 07 квітня до 19 листопада 2022)
ТГ передано ➢ **3,8** тисяч земельних ділянок
на площу ➢ **15,6** тис. га

РИНОК ЗЕМЛІ:
(з 01 липня 2021 року до 02.01.2023)
продано ➢ **1159** колишніх підмоторних приватних
земельних ділянок (пайів), площею ➢ **1,4** тис. га.
Середня вартість 1 гектара ➢ **67** тис грн.
Найдорожчий пай в Україні проданий на Львівщині за
➢ **5** млн.грн.

Державна підтримка:
(бюджетна субсидія на оброблювані угіддя)
552 малі агровиробники отримали
➢ **43,9** млн грн за обробіток **14,2** тис. га

ДАЙДЖЕСТ В ЦИФРАХ

Джерело: Департамент агропромислового розвитку Львівської ОДА

**Виробники ягід, овочів та продуктів
аквакультури зі Львівщини
зможуть отримати до 25 тис. дол. США
грантової підтримки від ФАО**

Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО) розпочинає грантову підтримку для мікро- та малих виробників аграрної продукції в межах проєкту «Комплексне, конкурентоспроможне та економічно раціональне створення ланцюжків доданої вартості у сільському, рибному та лісовому господарствах».

Відповідність секторальним критеріям:

Ягідництво

- Мінімум 1 га і максимум 20 га на початку інвестування;
- Виробник зареєстрований в установленому порядку в Держпродспоживслужбі.

Овочівництво

- Виробники, які вирощують овочі в теплицях від 0,5 га до 2 га.
- Спеціалізовані виробники овочів, які вирощують овочі у відкритому ґрунті від 3 до 30 га. Виробники, що спеціалізуються на вирощуванні овочів в теплицях (від 0,5 га до 2 га теплиць) і у відкритому ґрунті - до 30 га в цілому.
- Переробники овочів, які закупають овочі у місцевих фермерів.
- Виробник зареєстрований в установленому порядку в Держпродспоживслужбі.

Аквакультура

- Аквакультура є основним або одним з основних видів економічної діяльності підприємства.
- До 20 га ставкового виробництва.
- Підприємець має діючий договір оренди ставка ще мінімум на 3 роки або є власником землі, на якій розташований об'єкт.
- Мінімум 3 роки діяльності.
- Умова - бути зареєстрованим у Державному аграрному реєстрі

Розмір грантової підтримки - від 1 тис. до 25 тис. дол. США (у гривневому еквіваленті). Ціль гранту – підтримка інвестицій . Власний внесок до проєкту – не менше 10% від суми (фінансова і натуральна форма).

Дозволені організаційно-правові форми – фізична особа, фізична особа-підприємець, юридична особа (господарське товариство або приватне підприємство). Термін подання заяв – 16.01.2023 р. – 15.02.2023 р.

Податись на участь у конкурсі грантів потрібно через Державний аграрний реєстр.

На що звернути увагу при купівлі саджанців лохини

Купуючи саджанці, передусім треба звернути увагу на кореневу систему. Якщо рослина перебувала в одному контейнері два, а ще гірше три роки, то корінці закручуються в клубок. Грудка субстрату, пронизана корінцями, стає щільною, наче повсть. Такий переросток не годиться.

Таку пораду в журналі “Садівництво по-українськи” дає Володимир Дмитрієв, фахівець з розсадництва з 30-річним досвідом вирощування лохини, автор сорту Фіолент і співавтор книги «Чорниця високоросла».

«Оскільки кореням немає куди розвиватися, рослина в середині літа, коли має відбуватися її активний ріст, закладає бруньки та йде у сплячку, – пояснює він. –

Якщо подібний саджанець таки придбано, то перед садінням грудку треба буде розрізати або розірвати на чотири частини, щоб дати корінцям можливість розростатися, а надземну частину вкоротити».

На думку експерта, для промислових плантацій саджанці-переростки не годяться, бо вони економічно недоцільні – з ними багато мороки, вони відставатимуть у рості, а якісні однорічки їх швидко наздоженуть.

Джерело: www.agrotimes.ua

Аграрії із грантовою підтримкою зможуть збільшити потужності зберігання зерна в Україні

Програма USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО) запрошує подавати заявки на одержання субгранту для реалізації проекту «Підтримка ММСП зернового напрямку в збільшенні потужностей зберігання та сушки зерна». Про це ідеться на Facebook-сторінці Програми USAID.

Програма субгранту буде спрямована на розширення доступу ММСП до послуг з доробки, сушіння та зберігання зерна на елеваторах з метою збільшення обсягів та часу зберігання зернових та технічних культур, посилення стійкості бізнесу та покращення продовольчої безпеки в Україні»..

Діяльність даного запиту включає всю територію України за виключенням тимчасово окупованих територій.

Передбачається, що кінцевими бенефіціарами будуть ММСП, відомості про яких внесені до Державного аграрного реєстру, які є виробниками сільськогосподарської продукції і відповідають наступним критеріям (дивіться у повному описі технічного завдання).

Заявки на одержання субгранту, які показують найбільш суттєвий вплив на підтримку економічної сталості ММСП аграрного сектору, забезпечення економічних можливостей та основ продовольчої безпеки в Україні отримають більш високу оцінку в процесі відбору для надання субгранту.

Діяльність в рамках кожного субгранту повинна сприяти та забезпечити досягнення наступних очікуваних результатів:

Не менш ніж 100 ММСП отримали підтримку у вигляді послуг з доробки, сушки та зберігання зерна.

Збільшено надання послуг ММСП зі зберігання зерна на 20 тисяч тон та/або надано послуг ММСП по сушінню зерна на 50 тис.тон.

Не менше 50% від загального об'єму послуг з доробки, сушіння та/або зберігання зерна надано бенефіціарам – ММСП, які обробляють менше 5000 га землі.

Заявки (технічну пропозицію, бюджет і супровідні документи) слід подавати в електронному форматі на адресу agro.subawards@chemonics.com з посиланням на РПЗ-05.

Джерело: www.agronews.ua

Львівщина в топ-двійці лідерів по програмі «ЄРобота»: закладання садів

Львівщина опинилась на другому місці серед областей України за площами закладання садів та сумі грантової підтримки в рамках урядової програми «ЄРобота». Гранти на закладку нових садових насаджень в сумі 41,7 млн. грн отримали 8 суб'єктів господарювання області. У загальній сумі наданих грантів на розвиток садівництва по Україні частка Львівщини складає 13,0 %.

Площі нових насаджень за грантовими проектами складають 151,1 га, що становить 14,1 % від загальної площі нових насаджень по Україні. Із загальної площі насаджень в межах цієї грантової допомоги 68 % займатимуть ягідні культури (лохина, малина, суниця), 32% - горіхоплідні (фундук). Близько половини площ нових насаджень (73,5 га) буде задіяно під вирощування лохини.

Грантова програма для аграріїв «ЄРобота» реалізується на умовах співфінансування держави та отримувача гранту у співвідношенні 70 до 30 в межах суми, визначеної на один гектар посадки кожного виду культур:

- до 70 відсотків вартості проекту висадки насаджень - за рахунок гранту
- не менше 30 відсотків - за рахунок власних коштів (або кредитних) отримувача гранту.

Отримувач може отримати грант для висадки насаджень на площі від 1 до 25 гектарів за наявності розробленого проекту саду на відповідну культуру. Коштами гранту можна оплатити будь-які витрати, які пов'язані з погодженим проектом висадки насаджень (закупівля саджанців, обладнання, систем поливу, добрив, тощо).

Основною умовою для учасників програми є створення відповідної кількості нових робочих місць та провадити підприємницьку діяльність після висадки насаджень протягом не менше п'яти років і сплачувати до державного бюджету платежі з податків та зборів, пов'язаних з працевлаштуванням працівників відповідно до проекту висадки насаджень.

Вичерпна інформація з умовами, правилами подачі заявки та вимогами на відповідність для отримання гранту наведена у Порядку надання грантів для створення або розвитку садівництва, ягідництва та виноградарства, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 року № 738 «Деякі питання надання грантів для бізнесу» та наказі Мінагрополітики від 12.07.2022 р. № 447.

497 учасників

31 січня

Міжнародний практичний форум

«ІНТЕНСИВНИЙ САД»

Реєструйся

м. ЛЬВІВ

Джерело: www.agrotimes.ua

500 учасників

1 лютого

Міжнародний практичний форум

«ІНТЕНСИВНИЙ ЯГІДНИК»

Реєструйся

м. ЛЬВІВ

Джерело: www.agrotimes.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ ВИДАННЯ:

МУЗИКА П.М. – ГО “ЛЬВІВСЬКА АГРАРНА ПАЛАТА” (ГОЛОВА РЕДКОЛЕГІЇ); **СТЕФАНИШИН І.М.** – ТОВ “РСР “ШУВАР” (ЗАСТ. ГОЛОВИ РЕДКОЛЕГІЇ); **ВУЙЦИК І.М.** – ГО “ЛЬВІВСЬКА АГРАРНА ПАЛАТА”; **ГОНЧАРЕНКО Л.В.** – ДЕПАРТАМЕНТ АГРОПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ; **СОЛОМОНКО Д.О.** – ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО (ВИПУСКОВИЙ РЕДАКТОР).

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: М. ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗАЛІЗНИЧНА, 16, 2-Й ПОВ., ТЕЛ./Ф. +38 (032) 294-84-03, +38(067) 803-60-32. ПЕРІОДИЧНІСТЬ ВИДАННЯ: ДВА РАЗИ НА МІСЯЦЬ . ПОБАЖАННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ДО ЗМІСТУ ЕЛЕКТРОННОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО БЮЛЕТЕНЯ «ВІСНИК АГРОФОРУМ» ПРОСИМО НАДСИЛАТИ НА Е-MAIL:

LVIVAGRI@GMAIL.COM